

**Miejsce ekonomii
społecznej w nowym
okresie
programowania
2007 - 2013**

Cezary Miżejewski

Krzysztof Więckiewicz

Obszary zmian polityki społecznej i ich powiązania

Strategia rozwoju kraju 2007 – 2015
Krajowy Program Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna 2006 - 2008

programowanie

Pilotaż Ośrodki Wsparcia Spółdzielczości Socjalnej; Ośrodki Wsparcia EQUAL, Program Operacyjny Kapitał Ludzki

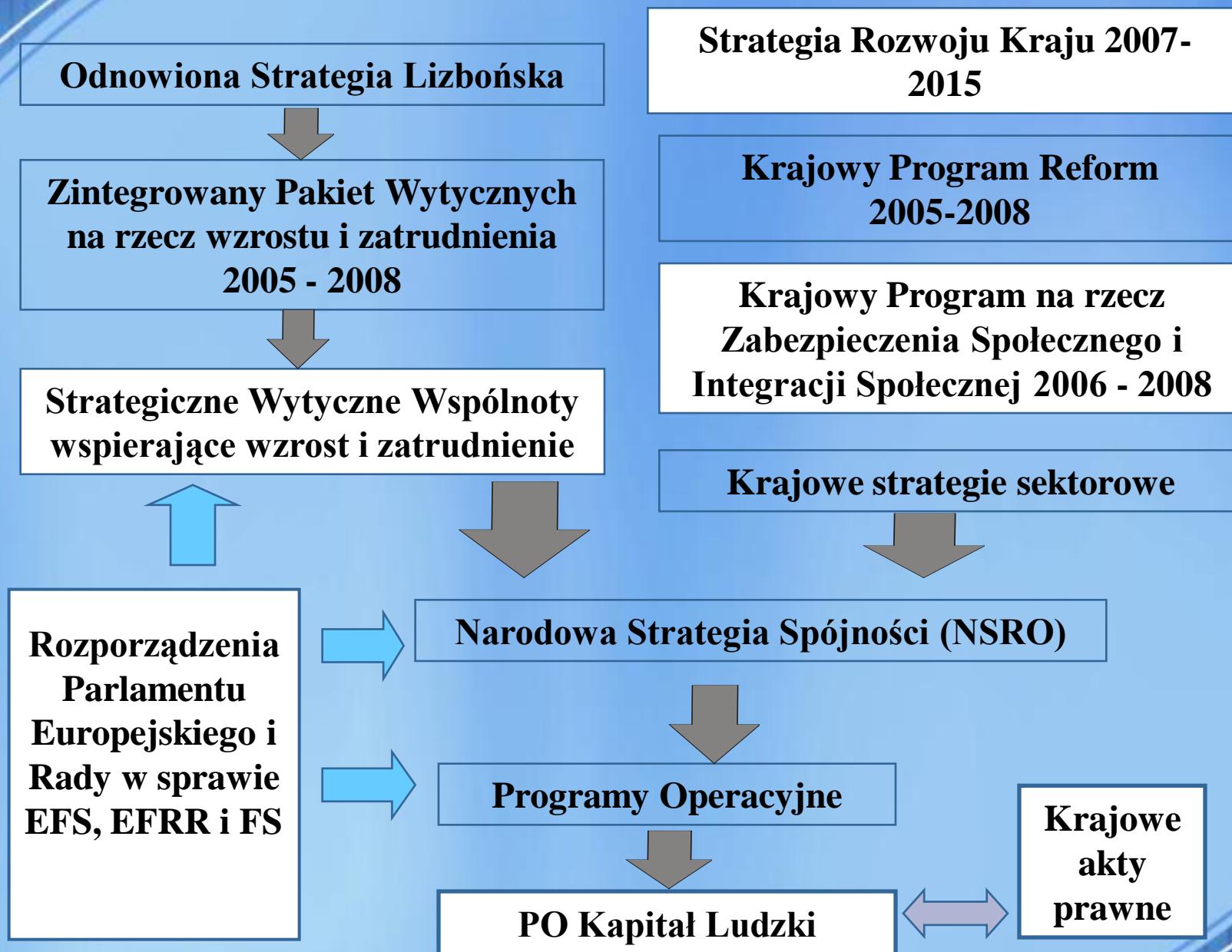
regulacje

wsparcie i finansowanie

Przedsiębiorstwo społeczne, spółdzielnie socjalne, ośrodki wsparcia przedsiębiorczości społecznej, organizacje pozarządowe

I. Kierunki programowania

- Miejsce ekonomii społecznej w polityce społecznej państwa;
- Kwestia obszarów funkcjonowania ekonomii społecznej wskazywanych przez państwo jako preferowane z uwagi na cele polityki społecznej

Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015

- **PRIORYTET 3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.**

Wzmocniony zostanie udział sektora ekonomii społecznej – organizacji pozarządowych w procesie zatrudnienia, m.in. poprzez takie działania jak:

- realizacja programów wspierania zatrudnienia oraz promocja organizacji pozarządowych jako pracodawców, a także.

- łączenie zatrudnienia w organizacjach pozarządowych ze wsparciem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Realizowane będą, przy jak najszerszym udziale organizacji pozarządowych, programy zatrudnienia socjalnego i przedsiębiorstw społecznych.

Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015

- **PRIORYTET 4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.**

Promowana będzie integracja i aktywizacja społeczna, w szczególności rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego, spółdzielczości socjalnej, budownictwa socjalnego, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, jak też rozwój kontraktów socjalnych i innych instrumentów aktywizujących, stosowanych przez służby społeczne. Prowadzone będą działania na rzecz tworzenia integracyjnego rynku pracy dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji lub osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Krajowy Program
- Integracja Społeczna i Zabezpieczenie
Społeczne
2006 – 2008

**National Report on Strategies for Social Protection and Social
Inclusion**

Przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 9 października 2006 roku

Priorytet 1: Wsparcie rodzin z dziećmi

Priorytet 2: Integracja poprzez aktywizację

Priorytet 3: Mobilizacja i partnerstwo

Priorytet 2 Integracja poprzez aktywizację

Nowa polityka integracji społecznej zmierza do reformy narzędzi i instrumentów aktywizacji zawodowej i społecznej, które umożliwią bardziej efektywne działania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie pomocy i integracji społecznej oraz **budowy sektora usług społecznych w oparciu o podmioty ekonomii społecznej**. Przy wdrażaniu tych działań, a w szczególności programów dotyczących aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych, rozwoju partnerstwa publiczno-społecznego i rozwoju instytucji ekonomii społecznej wykorzystane zostaną doświadczenia z wdrażania projektów w ramach projektów IW EQUAL.

Działanie 2.1. Reforma narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji

Działanie 2.2. Rozwój partnerstwa publiczno – społecznego

Działanie 2.3. Rozwój instytucji ekonomii społecznej

Działanie 2.1. Reforma narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji

- ❑ aktywizacyjna formuła świadczeń z pomocy społecznej;
- ❑ nowe wykorzystanie narzędzi pracy socjalnej (kontrakt socjalny, projekt aktywności lokalnej);
- ❑ instrumenty na rzecz aktywnej integracji (zawodowej, społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej);
- ❑ aktywizacja i integracja osób niepełnosprawnych

Działanie 2.2. Rozwój partnerstwa publiczno – społecznego

- zdefiniowanie pojęcia usług społecznych użyteczności publicznej
- ujednoczenie trybu kontraktowania zadań usług społecznych użyteczności publicznej,
- usprawnienie współpracy podmiotów publicznych i pozarządowych w realizacji zadań

Działanie 2.3. Rozwój instytucji ekonomii społecznej

Istotnym elementem działań na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej będzie wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej, stanowiącego istotny potencjał zarówno w zakresie możliwości zatrudnieniowych sektora jak również funkcji w zakresie integracji społecznej osób oddalonych wykluczonych z rynku pracy. Instytucje ekonomii społecznej są również elementem zwiększania partycypacji obywateli w kreowaniu lokalnej przestrzeni obywatelskiej. Za szczególnie priorytetowe uznaje się rozwój instytucji ekonomii społecznej wspierających zatrudnienie lub aktywizację osób bezrobotnych i niepełnosprawnych: centra integracji społecznej, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz organizacje pozarządowe.

- wspieranie integracji sektora
- budowy infrastruktury wspierającej
- określenie zasad dostępu do kapitału i pomocy publicznej
- promowanie i edukacja

II. Kierunki regulacji

- Kwestia poszukiwania nowych form prawnych ekonomii społecznej;
- Kwestia zmian regulacyjnych dla funkcjonowania obecnych form ekonomii społecznej;
- Kwestia roli podmiotów ekonomii społecznej w instrumentarium polityki społecznej;
- Kwestia relacji pomiędzy sektorem publicznym a sektorem ekonomii społecznej;
- Kwestia budowy środowiska wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej.

II.1. Kwestia poszukiwania nowych form prawnych ekonomii społecznej

- spory wokół pojęcia przedsiębiorstwa społecznego (brak jasnych wyznaczników zdefiniowania pojęcia);
- usiłowanie budowy jedynej formy prawnej dla funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego;
- W konsekwencji: Nadal brak prawnego zdefiniowania pojęcia przedsiębiorstwa społecznego a tym samym możliwości umiejscowienia jego roli w systemie prawnym i finansowym.

II.2. Kwestia zmian regulacyjnych dla funkcjonowania obecnych form ekonomii społecznej

- zmiany prawne w zakresie spółdzielczości socjalnej** (udział osób prawnych w tworzeniu i funkcjonowaniu spółdzielni; uelastycznienie udziału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; poszerzenie zasad wsparcia spółdzielni ze źródeł zewnętrznych);
- zmiany prawne w zakresie stowarzyszeń,** (zmniejszenie liczby założycieli stowarzyszenia; dyskusja nad zwiększeniem roli stowarzyszenia zwykłego);
- zmiany w zakresie działalności pożytku publicznego** (umożliwienie funkcjonowania konsorcjów; nowe formuły partnerstwa publiczno – społecznego, stowarzyszenia zwykłe).

II.3. Kwestia roli podmiotów ekonomii społecznej w instrumentarium nowego okresu programowania

- wsparcie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej jako element kontraktu socjalnego i projektu aktywności lokalnej (propozycja zmiany ustawy o pomocy społecznej – w ramach instrumentów aktywnej integracji);
- wsparcie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej jako element rozwoju usług opiekuńczych (propozycja zmiany ustawy o pomocy społecznej lub ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy);
- ułatwienia dla podmiotów ekonomii społecznej w realizacji zadań zleconych w sferze pożytku publicznego m.in. w zakresie kształcenia ustawicznego (zmiana ustawy o systemie oświaty).

II.4. Kwestia relacji pomiędzy sektorem publicznym a sektorem ekonomii społecznej

- ❑ uporządkowanie i ujednoczenie trybu zlecania zadań w zakresie pożytku publicznego w tym spółdzielni socjalnych (zmiana ustawy o działalności pożytku publicznego;
- ❑ podjęcie prac nad problematyką regulacji zamówień publicznych w zakresie umożliwienia ujmowania w wymogach realizacji zamówień warunków społecznych np. zatrudniania bezrobotnych długoterminowo (art. 26 Dyrektywy 2004/18/WE z 31 marca 2004 r.
- ❑ podjęcie prac nad problematyką pomocy państwa w formie rekompensaty za wykonywanie usług publicznych.

II.5. Kwestia budowy środowiska wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej

- Etap I – pilotażowy program Regionalne Fundusze Ekonomii Społecznej (2004 - 2005);
- Etap II – projekty w ramach PRR Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL (2005 – 2008);
- Etap III – pilotażowy program Ośrodki Wspierania Spółdzielczości Socjalnej (2006 - 2008)
- Wprowadzenie regulacji dotyczących instytucji wspierających przedsiębiorczość społeczną (propozycja zmiany ustawy o zatrudnieniu socjalnym – nowa definicja zatrudnienia wspieranego).

III. Kierunki finansowania

Finansowanie działań podejmowanych przez podmioty ekonomii społecznej przewiduje się z pięciu źródeł:

- ❑ Europejski Fundusz Społeczny (Program Operacyjny Kapitał Ludzki);
- ❑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (Regionalne Programy Operacyjne, inne PO);
- ❑ Budżet państwa (Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich);
- ❑ Pożyczka Banku Światowego PAOW;
- ❑ Budżet Jednostek Samorządu Terytorialnego.

Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999

Europejski Fundusz Społeczny wspiera działania w państwach członkowskich objęte wymienionymi poniżej priorytetami:

- zwiększanie zdolności adaptacyjnych pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców w celu lepszego przewidywania zmian gospodarczych i pozytywnego zarządzania nimi;**
- zwiększanie dostępu do zatrudnienia oraz trwała integracja na rynku pracy osób poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, zapobieganie bezrobociu, zwłaszcza bezrobociu długoterminowemu i bezrobociu wśród młodzieży, zachęcanie do aktywności w starszym wieku i dłuższej aktywności zawodowej oraz zwiększanie uczestnictwa w rynku pracy;**
- zwiększanie integracji społecznej osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji w celu ich trwałej integracji na rynku pracy oraz zwalczanie wszelkich form dyskryminacji na rynku pracy;**
- wzmacnianie kapitału ludzkiego;**
- wspieranie partnerstw, paktów i inicjatyw.**

Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999

zwiększanie integracji społecznej osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji w celu ich trwałej integracji na rynku pracy oraz zwalczanie wszelkich form dyskryminacji na rynku pracy poprzez:

wspieranie metod integracji z rynkiem pracy oraz ponownego wejścia na rynek pracy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, takich jak osoby doświadczające wykluczenia społecznego, osoby wypadające z systemu edukacji, przedstawiciele mniejszości, osoby niepełnosprawne i osoby opiekujące się osobami będącymi na ich utrzymaniu, poprzez działania służące poprawie zdolności do zatrudnienia, w tym w dziedzinie gospodarki społecznej, dostęp do kształcenia zawodowego i szkolenia zawodowego, oraz działania towarzyszące i odpowiednie wsparcie, usługi na rzecz społeczności lokalnej i usługi w zakresie opieki służące poprawie możliwości zatrudnienia;

wspieranie akceptacji różnorodności w miejscu pracy i zwalczania dyskryminacji w dostępie do rynku pracy i rozwoju kariery, w tym poprzez podnoszenie świadomości, angażowanie lokalnych społeczności i przedsiębiorstw oraz promowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia;

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

komponent krajowy

Priorytet I – Zatrudnienie i integracja społeczna 506,2 mln Euro

MPiPS

Priorytet II – Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących 778 mln Euro

MPiPS

Priorytet III – Wysoka jakość systemu oświaty – 1.006,2 mln Euro

MEN

Priorytet IV – Szkolnictwo wyższe i nauka - 960,4 mln Euro

MEN

Priorytet V – Dobre rządzenie – 610,9 mln Euro

MRR

komponent regionalny

Priorytet VI – Rynek pracy otwarty dla wszystkich 2.256,9 mln Euro

Priorytet VII – Promocja integracji społecznej - 1.552,9 mln Euro

Priorytet VIII – Regionalne kadry gospodarki – 1.558,5 mln Euro

Priorytet IX – Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach 1.703,4 mln Euro

Priorytet X – Pomoc techniczna – 456,8 mln Euro

Samorząd
województwa

Priorytet VI - Rynek pracy otwarty dla Wszystkich 2.256,9 mln EUR

**Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia
oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie**

**Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości
i samozatrudnienia**

Cel szczegółowy 6:

Wzmocnienie i poszerzenie zakresu działań sektora ekonomii społecznej

Oczekiwane efekty:

- 6.1.** Zapewnienie funkcjonowania instytucji wspierających ekonomię społeczną;
- 6.2.** Zapewnienie trwałości funkcjonowania instytucji ekonomii społecznej.

Wskaźniki produktu:

- Liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną, które otrzymały wsparcie w ramach Priorytetu (40);
- Liczba inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej wspartych z EFS (350);

Wskaźnik rezultatu:

- Liczba miejsc pracy utworzonych w sektorze ekonomii społecznej przy wsparciu EFS (7.000);
- Udział przychodów własnych jednostek ekonomii społecznej w ogólnej wartości ich przychodów (30%);

Działanie 6.1. - Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie

Instytucja wdrażająca - wojewódzki urząd pracy lub inna instytucja

SYSTEMOWY

KONKURSOWY

KONKURSOWY

Instrumenty i usługi wymienione w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Powiatowe urzędy pracy

Projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi publicznych służb zatrudnienia

powiatowe urzędy pracy,
wojewódzki urząd pracy w zakresie Centrum Informacji i Planowania
Kariery Zawodowej

**Instrumenty i usługi rynku pracy;
Szkolenia kadr instytucji rynku pracy;
Rozwój dialogu i partnerstwa**

Wszystkie legalnie działające podmioty

Projekty wzmacniające rozwój usług i instrumentów rynku pracy - działanie konkursowe w Priorytecie VI – Działanie VI.1.

- szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych
- staże/przygotowanie zawodowe w miejscu pracy
- subsydiowanie zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz trzeciego sektora**
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,
- warsztaty aktywnego poszukiwania pracy
- upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy
- wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do podjęcia zatrudnienia
- wspieranie inicjatyw na rzecz podnoszenia mobilności geograficznej (regionalnej i międzyregionalnej) oraz zawodowej na rynku pracy;
- szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji rynku pracy, działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych przez nie zadań
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno - społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym

Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia

Instytucja wdrażająca – instytucja wskazana przez samorząd województwa

KONKURSOWY

Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą w tym na założenie spółdzielni (spółdzielni socjalnej) lub spółki poprzez odpowiedni zestaw następujących instrumentów:

- doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej, -
- jednorazowe dotacje na podjęcie własnej działalności gospodarczej -,
- wsparcie pomostowe w okresie pierwszych 6 do 12 miesięcy od rozpoczęcia działalności gospodarczej, obejmujące m.in. doradztwo oraz pomoc w efektywnym wykorzystaniu dotacji (wyłącznie dla osób, które rozpoczęły działalność w ramach danego projektu),
- promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia poprzez kampanie promocyjno-informacyjne oraz upowszechniania dobrych praktyk

Wszystkie legalnie działające podmioty

Priorytet VII. Promocja integracji społecznej 1.552,9 mln EUR

Instytucja wdrażająca – WUP/ROPS lub inna instytucja

SYSTEMOWY

SYSTEMOWY

SYSTEMOWY

KONKURSOWY

SYSTEMOWY

Instrumenty aktywnej Integracji adresowane do klientów pomocy społecznej pozbawionych zatrudnienia

Ośrodki pomocy społecznej

Instrumenty aktywnej integracji adresowane do klientów pomocy społecznej pozbawionych zatrudnienia

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Projekty służące wzmocnieniu i rozwojowi publicznych służb społecznych

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej na rzecz Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie

Projekty wzmacniające rozwój instytucjonalny integracji społecznej i ekonomii społecznej

Wszystkie legalne podmioty

Wspieranie dialogu i partnerstwa oraz współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich

Projekty wzmacniające rozwój instytucjonalny integracji społecznej i ekonomii społecznej - działania konkursowe w Priorytecie VII –

- wsparcie (m.in. prawne, organizacyjne, szkoleniowe i finansowe) dla tworzenia i działalności jednostek sektora ekonomii społecznej, w tym: zakładów aktywności zawodowej, centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej;**
- promowanie i wspieranie zatrudnienia (w tym podmiotów działających na jego rzecz) w sektorze ekonomii społecznej i w organizacjach pozarządowych;**
- poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, zawodowe i inne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej, skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem i ich otoczenia;**
- rozwój form zatrudnienia i wsparcie tworzenia miejsc pracy dla osób należących do grup szczególnego ryzyka (m.in. alternatywne i elastyczne formy zatrudnienia, telepraca);**
- wsparcie mobilności na rynku pracy oraz rozwój usług przewyciężających indywidualne bariery w powrocie na rynek pracy;**
- rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych w poszukiwaniu i utrzymaniu zatrudnienia;**

- ❑ **wsparcie tworzenia i działalności instytucji aktywizujących osoby zaburzone psychicznie**, w tym środowiskowe domy samopomocy;
- ❑ **promocja i wsparcie wolontariatu**, w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ❑ **wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży** (świetlice socjoterapeutyczne, kluby środowiskowe);
- ❑ **wsparcie lokalnych inicjatyw samoorganizacji i samopomocy na rzecz integracji społecznej**;
- ❑ **rozwój form wsparcia indywidualnego i środowiskowego, umożliwiających integrację zawodową i społeczną osobom ze specyficznymi trudnościami na rynku pracy** (w tym m.in. osobom niepełnosprawnym);
- ❑ **organizowanie akcji i kampanii promocyjno – informacyjnych m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu**;
- ❑ **szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr integracji społecznej, działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań**;
- ❑ **rozwój dialogu, partnerstwa publiczno - społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym**;
- ❑ **prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz z zakresu integracji i polityki społecznej w regionie**.

Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach 1.703,4 mln EUR

Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych

Działanie 9.2 Rozbudowa oferty i podnoszenie jakości kształcenia

Działanie 9.4 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego

Działanie 9.5 Wysoko kwalifikowane kadry systemu oświaty

Gdzie szukać zmian:

- Ustawa o zasadach prowadzenia polityki społecznej (druk sejmowy 1548);
- Ustawa o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (przyjęta przez Radę Ministrów);
- Ustawa o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych (inicjatywa ustawodawcza Komisji Polityki Społecznej);
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
- Przydałaby się – ustawa o przedsiębiorstwie społecznym.